

Jan Potocki

Manuscrisul

găsit la

Saragoșă

Ediția a III-a

Traducere din limba franceză și note
ADRIANA și MIHAI MITU

Prefață
MIHAI MITU

NEMIRA

Cuprins

<i>Prefață</i>	5
<i>Notă asupra ediției</i>	42
<i>Avertisment</i>	45
ZIUA ÎNTÂI	47
Povestea Eminei și a surorii sale, Zibelda	59
Povestea cetății Kasr-Gomélez	62
ZIUA A DOUA	69
Istoria lui Pacheco, posedatul	73
ZIUA A TREIA	81
Povestea lui Alfons van Worden	82
Povestea lui Trivulzio din Ravenna	91
Povestea lui Landolfo din Ferrara	95
ZIUA A PATRA	102
ZIUA A CINCEA	106
Istoria lui Zoto	108
ZIUA A ȘASEA	118
Urmarea povestirii lui Zoto	118
ZIUA A ȘAPTEA	134
Urmarea povestirii lui Zoto	134

ZIUA A OPTA	146
Povestea lui Pacheco	150
ZIUA A NOUA	154
Povestea cabalistului	157
ZIUA A ZECEA	170
Povestea lui Thibaud de la Jacquièrè	173
Povestea drăgălaşei dariolete din castelul Sombre Roche	176
ZIUA A UNSPREZECEA	184
Povestea lui Menippos din Lycia	185
Povestea filozofului Athenodor	188
ZIUA A DOUĂSPREZECEA	193
Povestea lui Pandesowna, starostele țiganilor	195
Povestea lui Giulio Romati	205
ZIUA A TREISPREZECEA	210
Urmarea istoriei starostelui țiganilor	210
ZIUA A PAISPREZECEA	224
Povestea Rebeccăi	225
ZIUA A CINCISPREZECEA	240
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	241
ZIUA A ȘAISPREZECEA	252
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	252
ZIUA A ȘAPTESPREZECEA	265
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	267
ZIUA A OPTSPREZECEA	273
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	275
ZIUA A NOUĂSPREZECEA	291
Povestea matematicianului	292
ZIUA A DOUĂZECEA	310
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	312

ZIUA A DOUĂZECI ȘI UNA	320
Povestea Jidovului Rătăcitor	321
ZIUA A DOUĂZECI ȘI DOUA	328
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	328
ZIUA A DOUĂZECI ȘI TREIA	339
Urmarea povestirii lui Velásquez	339
ZIUA A DOUĂZECI ȘI PATRA	346
Urmarea povestirii lui Velásquez	346
ZIUA A DOUĂZECI ȘI CINCEA	357
Urmarea povestirii lui Velásquez	358
ZIUA A DOUĂZECI ȘI ȘASEA	368
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	368
ZIUA A DOUĂZECI ȘI ȘAPTEA	387
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	387
ZIUA A DOUĂZECI ȘI OPTA	398
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	398
ZIUA A DOUĂZECI ȘI NOUA	415
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	415
ZIUA A TREIZECEA	439
ZIUA A TREIZECI ȘI UNA	443
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	444
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	448
ZIUA A TREIZECI ȘI DOUA	456
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	456
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	461
Povestea lui López Suárez	463
Istoria familiei Suárez	465
ZIUA A TREIZECI ȘI TREIA	469
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	469
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	473
Urmarea istoriei lui López Suárez	473

ZIUA A TREIZECI ȘI PATRA.....	481
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	481
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	485
ZIUA A TREIZECI ȘI CINCEA.....	492
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	492
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	496
ZIUA A TREIZECI ȘI ȘASEA	517
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	517
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	520
ZIUA A TREIZECI ȘI ȘAPTEA	525
ZIUA A TREIZECI ȘI OPTA	533
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	533
ZIUA A TREIZECI ȘI NOUA.....	540
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	540
ZIUA A PATRUZECEA.....	552
ZIUA A PATRUZECI ȘI UNA	557
Povestea marchizului Torres Rovellas.....	561
ZIUA A PATRUZECI ȘI DOUA	568
Urmarea povestirii marchizului Torres Rovellas	568
ZIUA A PATRUZECI ȘI TREIA.....	578
Urmarea povestirii marchizului Torres Rovellas	578
ZIUA A PATRUZECI ȘI PATRA	590
Urmarea povestirii marchizului Torres Rovellas	590
ZIUA A PATRUZECI ȘI CINCEA	597
Urmarea povestirii marchizului Torres Rovellas	597
ZIUA A PATRUZECI ȘI ȘASEA.....	603
Urmarea povestirii Jidovului Rătăcitor	605
ZIUA A PATRUZECI ȘI ȘAPTEA.....	610
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	610

ZIUA A PATRUZECI ȘI OPTA	633
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	633
ZIUA A PATRUZECI ȘI NOUA	643
ZIUA A CINCIZECEA.....	653
ZIUA A CINCIZECI ȘI UNA	663
Povestea lui Blas Hervás, adică a Pelerinului Blestemat.....	664
ZIUA A CINCIZECI ȘI DOUA	678
ZIUA A CINCIZECI ȘI TREIA.....	685
ZIUA A CINCIZECI ȘI PATRA	697
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	697
ZIUA A CINCIZECI ȘI CINCEA	712
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	712
ZIUA A CINCIZECI ȘI ȘASEA.....	724
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	724
ZIUA A CINCIZECI ȘI ȘAPTEA.....	735
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	735
ZIUA A CINCIZECI ȘI OPTA.....	743
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	743
ZIUA A CINCIZECI ȘI NOUA	752
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	752
ZIUA A ȘAIZECEA	759
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	759
ZIUA A ȘAIZECI ȘI UNA.....	767
Urmarea povestirii starostelui țiganilor	767
ZIUA A ȘAIZECI ȘI DOUA.....	774
Istoria marelui șeic al Gomélezilor	774
ZIUA A ȘAIZECI ȘI TREIA	782
Urmarea istoriei șeicului Gomélezilor.....	782

ZIUA A ȘAIZECI ȘI PATRA.....	789
Urmarea istoriei șecului Gomélezilor.....	789
ZIUA A ȘAIZECI ȘI CINCEA.....	797
Urmarea istoriei șecului Gomélezilor.....	797
ZIUA A ȘAIZECI ȘI ȘASEA.....	805
Urmarea istoriei șecului Gomélezilor.....	805
EPILOG.....	808
ZIUA A PATRUZECI ȘI ȘAPTEA1.....	814
Urmarea povestirii starostelui țiganilor.....	814

SARAH BOWER

BORGIA. PĂCATELE FAMILIEI

traducere din limba engleză de Corina Mitrulescu

O tânără evreică se trezește în lumea strălucitoare, dar coruptă și promiscuă, a celebrei familii Borgia. Esther Sarfati devine doamna de onoare a văduvei Lucrezia Borgia, fiica nelegitimă a papei, și se îndrăgostește de Cesare, fratele ei diabolic. Prinsă în labirintul de intrigi țesute de vestitele familii Borgia și Ferrara, tână eroină a acestui captivant roman de atmosferă îi deschide cititorului drumul spre poveștile întunecate ale istoriei.

„Sarah Bower realizează o cronică închipuită, plină de culoare, a vieții din Italia renascentistă. Autoarea îmbină măiestrit fapte consemnate de istoria oficială a familiei Borgia cu zvonuri și ipoteze lansate de apropiații acesteia, informații pe care nu le găsim în cărțile de istorie.“

Luxury Reading

ZIUA ÎNTÂI

Contele Olavidez¹ încă nu-și adusese coloniști în munții Sierra Morena. Acest lanț abrupt, care desparte Andaluzia de Mancha, era locuit pe atunci de contrabandiști, tâlhari și câțiva țigani, despre care se dusesse vorba că se hrăneau cu carnea călătorilor uciși. De aici apăruse proverbul spaniol *Las gitanas de Sierra Morena quieren carne de hombre*². Dar asta nu era destul. Călătorul care îndrăznea să se aventureze prin aceste locuri sălbatice era năpăstuit – după cum se spunea – de mii de grozăvii, la vederea cărora își îngheța sângele în vine. Voci plângăcioase, amestecate cu zgomotul torentelor de apă, îi luau auzul, limbi de foc ieșite din furtuni îi jucau pe dinaintea ochilor, iar mâini nevăzute îl împingeau în prăpastii fără fund.

Ce-i drept, pe drumul sinistru mai puteai întâlni câte-o *venta*, adică un han singuratic, dar duhurile, mai diavolești decât înșiși hangiii, îi făcuseră pe aceștia să le cedeze locul și să plece în alte ținuturi, unde

¹ Pablo Antonio Olavidez (1725–1803), guvernator al Andaluziei. În anii 1767–1776 a colonizat pustiul stâncos Sierra Morena, dând țăranilor pământul confiscat de la instituții religioase. Acuzat de Inchiziție că avea legături cu enciclopediștii francezi, a fost declarat eretic în 1778 și izolat timp de opt ani într-o mănăstire. Doi ani mai târziu a reușit să fugă la Paris, unde a fost primit cu entuziasm, ca victimă a terorii Inchiziției.

² Țiganiii din Sierra Morena râvnesc la carnea de om (în lb. span.).

numai muștrările de cuget le întrerupeau odihna, iar hangiii, puși să aleagă între două rele, preferau să aibă de-a face cu acestea din urmă. Însuși hangiuul din Andujar se jurase pe Sfântul Iacob de Compostella¹ că în poveștile lor nu era pic de neadevăr, adăugând că nici chiar arcașii Sfintei Hermandad² nu prea se încumetau să treacă prin munții Sierra Morena, iar călătorii preferau să ocolească, mergând spre Jaen sau Estremadura.

I-am răspuns că o asemenea cale putea fi pe placul călătorilor obișnuiți, dar, cum Regele Filip al V-lea³ binevoise să-mi dea gradul de căpitan în garda valonă⁴, sfințele legi ale onoarei îmi porunceau să pornesc spre Madrid pe drumul cel mai scurt, chiar de-ar fi fost presărat numai cu primejdii.

– Tinere cavalier, i s-a adresat hangiuul, dă-mi voie să-ți atrag atenția că, dacă regele a binevoit să-ți dea gradul de căpitan chiar mai înainte ca primele tulleie să facă aceeași cinste bărbii dumitale, acum primul lucru pe care ar trebui să-l faci e să dai dovadă de chibzuință, mai ales că duhurile rele, de îndată ce se aciuiază într-un loc...

Mi-ar mai fi îndrugat el și alte palavre, dar am dat pinteni calului și m-am oprit abia când am crezut că n-am să-l mai pot auzi. Atunci, aruncând o privire înapoi, l-am zărit făcându-mi cu mâna și arătându-mi drumul spre Estramadura. Lopéz, scutierul meu, și Mosquito, catârșii,

¹ Foarte popular în Spania sub numele *Santiago*, care devenise strigăt de îmbărbătare în timpul războaielor cu maurii (secolele IX-XV). Orașul Santiago, din provincia Galicia, unde se crede că îi era mormântul, devenise, alături de Roma și Ierusalim, cel mai vestit centru de pelerinaj în Evul Mediu.

² *Hermandad* – Frăție (în lb. span.); asociație întemeiată în secolul al XII-lea cu scopul de a-i ocroti pe pelerinii de la Compostella. Folosită în secolul al XV-lea în scopuri politice, a rămas apoi un simplu organ polițienesc, de urmărire și pedepsire a răufăcătorilor. Era condusă de Inchiziție și nu îndeplina decât acele ordine ale autorității de stat care conveneau Bisericii.

³ Rege al Spaniei în anii 1700–1746.

⁴ Formată din valoni – locuitori ai părții de sud-est a Belgiei, aflată sub dominație spaniolă până în 1714.

mă priveau cu compătimire, vrând parcă să întărească avertismentele hangiuului. Prefăcându-mă că n-am înțeles nimic din toate astea, am pornit-o prin hățușurile unde, ani mai târziu, a fost întemeiată așezarea numită La Carlota.

Pe locul unde se află acum casa poștei era pe atunci o ascunzătoare bine-cunoscută catârșiiilor și numită de ei Los Alcornoques, adică „Stejarii verzi“, pentru că doi asemenea arbori falnici umbreau un izvor bogat, înconjurat de ghizduri din marmură albă. Era singura apă și singura umbră ce puteau fi întâlnite pe drumul de la Andujar până la „Venta Quemada“, un han mare și încăpător, deși așezat în plină pustietate. La drept vorbind, era un vechi castel maur, distrus cândva de incendiu, apoi reconstruit ca loc de popas; de-aici și numele de „Venta Quemada“, adică „Hanul Ars“. Îl luase în stăpânire un hangiu din Murcia. Așadar, călătorii o porneau dimineața din Andujar, se opreau la Los Alcornoques ca să îmbrace câte ceva din proviziile luate cu ei și rămâneau peste noapte la „Venta Quemada“. Adesea petreceau acolo toată ziua următoare ca să se pregătească pentru trecerea munților și să-și îmbogățească proviziile. Cam tot așa îmi făcusem și eu planul. Dar tocmai când ne apropiam de „Stejarii verzi“ și-i aminteam lui Lopéz că ar fi cazul să ne oprim pentru masă, am observat că Mosquito a dispărut cu catâr cu tot, luând și proviziile noastre. Lopéz îmi zise că flăcăul rămăsese cu câteva stadii în urma noastră ca să meșterească ceva la samarul animalului. Ne-am oprit să-l așteptăm, apoi am mai făcut câțiva pași înainte, iar ne-am oprit, am strigat, ne-am întors pe același drum ca să-l găsim, dar totul a fost în zadar.

Mosquito dispăruse, ducând cu el speranțele noastre cele mai scumpe, adică întregul nostru prânz. De fapt, numai eu eram flămând, căci Lopéz se îndopase toată ziua cu brânză de Toboso, pe care și-o luase pentru drum. Cu toate astea, nici el nu era mai vesel decât mine și mormăia printre dinți cum că hangiuul din Andujar avusese dreptate și că duhurile rele l-au răpit cu siguranță pe bietul Mosquito.

Când am ajuns la Los Alcornouques, am zărit lângă izvor un coșuleț acoperit cu frunze de viță; mi-am zis că înăuntru or fi niscaiva fructe, uitate de vreun călător. Am băgat mâna în coș și, spre marea mea bucurie, am găsit patru smochine de toată frumusețea și o portocală. I-am oferit două smochine lui Lopéz, dar el mi-a mulțumit, zicând că mai poate răbda până seara. Așa că le-am mâncat eu pe toate, apoi m-am îndreptat spre izvor să beau apă, dar Lopéz m-a oprit, spunându-mi că nu e bine să bei apă după fructe și oferindu-mi ultimul strop de vin de Alicante ce-i mai rămăsese. L-am dat pe gât, dar, de cum am simțit vinul în stomac, m-a cuprins o bruscă amețeală și, dacă Lopéz nu mi-ar fi sărit în ajutor, aș fi leșinat. M-a ajutat să-mi vin în fire și m-a convins că nu trebuie să mă neliniștesc, căci starea asta era provocată de foame și de oboseală. Totul împrejur mi se părea înecat în mii de culori, lucrurile scânteiau în ochii mei ca stelele într-o noapte senină de vară, sângele îmi zvâcnea puternic, mai ales la gât și la tâmple.

Văzând că mi-am revenit, Lopéz și-a reluat lamentările:

– Mare păcat, zicea, că nu m-am sfătuit cu Fra Jerónimo della Trinidad, călugărul, predicatorul, duhovnicul și îndrumătorul familiei noastre! Nu degeaba e el cumnat cu fiul vitreg al soacrei tatălui vitreg al mamei mele vitrege și, ca rudă apropiată, n-ar fi fi îngăduit să se întâmple ceva în familia noastră fără cuvântul lui. N-am vrut să-l ascult și bine-mi mai șade acum! Și doar mi-a spus de-atâtea ori că ofițerii din garda valonă sunt eretici de neamul lor¹, lucru ușor de recunoscut după pletele lor blonde, după ochii albaștri și obrajii rumeni, în vreme ce restul preacinstiților creștini seamănă la chip cu Maica Domnului din Atocha², așa cum a zugrăvit-o Sfântul Luca³.

¹ În Țările de Jos, olandezii erau protestanți, în timp ce valonii și flamanzii erau catolici.

² *Basilica de Nuestra Senora de Atocha*, centru de pelerinaj din Madrid.

³ Luca, evanghelistul, trece, după legendă, drept creator al tabloului „Fecioarei cu Pruncul”, pictat, se pare, după natură.

Am pus capăt acestui torent de obrăznicii, poruncind lui Lopéz să-mi dea pușca, iar el să rămână lângă cai. Voiam să mă cațăr eu însumi pe una din stâncile de prin împrejurimi, în speranța că-l voi regăsi pe răătăcitul Mosquito. Auzindu-mi vorbele, Lopéz a izbucnit în plâns și, aruncându-se la picioarele mele, m-a implorat pe toți sfinții să nu-l las singur într-un loc atât de primejdios. Atunci i-am propus să ne schimbăm rolurile: eu să rămân să păzesc caii, iar el să plece în căutarea lui Mosquito, dar asta l-a îngrozit și mai mult. I-am înșirat tot felul de motive, așa că, până la urmă, a acceptat să plec eu, iar el, scoțându-și din buzunar mătăniile, a început să se roage cu patimă.

Înălțimile unde intenționeam să ajung erau mult mai departe decât mi se păruseră la prima vedere și de-abia după o oră de mers am reușit să le ating. Oprindu-mă în vârf, am văzut în vale doar o întindere sălbatică și pustie, nici urmă de oameni, animale sau vreo casă, niciun drum în afară de cel pe care venisem și, de jur-împrejur, o tăcere de moarte. M-am pus pe strigat, dar numai eoul îmi răspundea din depărtări. Atunci m-am întors la izvor, mi-am găsit calul legat de un copac, dar Lopéz... ia-l de unde nu-i!

Nu-mi rămânea decât una din două: ori să mă întorc la Andujar, ori să merg mai departe. Prima nici nu mi-a trecut prin minte, așa că am încălecat pe cal și, pornind în galop, după două ore am ajuns pe malul Guadalquivirului, care pe acolo nu mai curge deloc în albia lui, maiestuos și liniștit, ca prin zidurile Sevillei. La ieșirea din munți, Guadalquivirul nu e decât un torent furios, fără fund și fără maluri, izbindu-și valurile de stâncile care apar una după alta din văltoare.

Valea Los Hermanos¹ începe în locul unde Guadalquivirul se revarsă pe șesuri. Numele îl are de la trei frați, legați unul de altul mai mult prin înclinarea spre tâlhării decât prin legătura de rudenie. Locul acela a fost multă vreme scena faptelor lor nelegiuite. Din cei trei frați,

¹ Frații (în lb. span.).

doi au fost prinși și, la intrarea în vale, li se puteau vedea corpurile legănându-se în spânzurătoare; al treilea însă, pe nume Zoto, reușise să fugă din închisorile Cordobei și, cum se spunea, se ascunsese în munții Alpujarras. Tot felul de ciudățenii se povesteau pe seama celor doi frați spânzurați. Nu se zicea pe șleau că erau fantome, dar se susținea că în unele nopți trupurile lor, însuflețite de puterile diavolești, se dezleagă singure din spânzurătoare și bagă spaima în cei vii. Istoria asta era considerată așa de sigură, încât un teolog din Salamanca scrisese chiar o disertație în toată regula, în care dovedise că spânzurații erau un soi de vampiri, dând numeroase exemple asemănătoare, din câte se întâlneau prin lume, așa că până la urmă chiar și cei mai neîncrezători n-au avut încotro și au început să creadă. Mai umbla vorba că frații fuseseră condamnați pe nedrept și că se răzbuiau, cu voia Celui de Sus, chinându-i pe călători și pe locuitorii din împrejurimi. Multe din astea auzisem eu la Cordoba și, cuprins de curiozitate, m-am apropiat de spânzurătoare. Era un spectacol de o grozăvie fără de pereche: în timp ce leșurile celor doi se legănau în vânt, niște vulturi fioroși le scociorau măruntaiele și le smulgeau carnea în fășii. Mi-am întors privirea înspăimântat și am luat-o iar spre munți.

Trebuie să recunosc că valea Los Hermanos era cât se poate de prielnică nelegiuirilor de tot felul, căci răufăcătorii găseau peste tot ascunzători dintre cele mai bune. La fiecare pas te izbeai de stânci prăvălite din munte sau de arbori seculari, răsturnați de furtuni, iar în multe locuri drumul tăia torentul de-a dreptul sau trecea pe lângă peșteri adânci, cu înfățișare de rău augur.

Traversând valea, am intrat într-o alta și am zărit de îndată hanul în care urma să rămân peste noapte. Dar de departe aspectul lui nu-mi prevestea nimic bun. N-avea nici ferestre, nici obloane, pe coș nu ieșea fumul, nu se simțea nicio mișcare, niciun câine nu-mi vestea sosirea, cum era obiceiul. Nu-mi rămânea decât să cred că hanul era unul dintre

acelea care, după spusesele hangiuului din Andujar, fuseseră părăsite pentru totdeauna.

Cu cât mă apropiam, însă, tăcerea mi se părea și mai adâncă. Când am ajuns, primul lucru care mi-a atras atenția a fost un trunchi ce servea de cutie a milelor, pe care am putut citi următoarea inscripție: „Domnilor călători, milostiviți-vă și rugați-vă pentru sufletul lui Gonzáles din Murcia, fostul hangiu de la «Venta Quemada» înainte de orice, ocoliți acest loc și feriți-vă cât puteți să rămâneți aici peste noapte.“

Mi-am propus în gând să aștept curajos primejdiile cu care mă amenința inscripția și asta, nu pentru că n-aș fi fost convins de existența fantomelor, ci pentru că, așa cum se va vedea mai departe, de mic copil toți învățătorii mei mi-au insuflat, înainte de toate, simțământul onoarei.

Cum soarele încă nu apusese, am profitat de ultimele lui raze ca să cercetez mai îndeaproape clădirea, la drept vorbind nu atât ca să mă asigur împotriva caznelor iadului care-și făcuseră cuib pe-aici, ci mai degrabă ca să caut câte ceva de-ale gurii, căci bruma ce găsisem la Los Alcornoces îmi potolise foamea numai pentru o clipă. Am trecut prin tot felul de încăperi și săli mai spațioase. Cele mai multe erau împodobite cu mozaic până la înălțimea unui stat de om, iar plafoanele erau acoperite de stucaturi superbe, așa cum le plăceau cândva maurilor. Am cercetat bucătăriile, mansardele și pivnițele – acestea din urmă tăiate în stâncă și unele legate între ele prin culoare subterane, care păreau a se prelungi mult în străfundurile munților –, dar n-am găsit nicăieri fărâșmă de mâncare. În sfârșit, când se întunecase de-a binelea, m-am dus să-mi iau calul, care până atunci stătuse legat în curte, l-am dus în grajd, unde zărisem o mână de fân, apoi m-am întors în odaia în care zăceau niște amărâte de paie, singurul așternut ce se putea găsi în tot hanul. Am încercat să adorm, dar degeaba și, ca un făcut, n-am putut găsi nu numai nimic de îmbucat, dar nici măcar un muc de lumânare.

În vremea asta, cu cât se făcea mai întuneric, cu atât gândurile îmi erau mai sumbre. Mă gândeam ba la dispariția subită a celor doi slujitori,

ba la chipurile în care aş fi putut să-mi fac rost de mâncare. Îmi ziceam că, poate, tâlharii, ieşind pe neaşteptate din tufişuri sau din altă ascunzătoare, i-au prins pe Lopéz şi pe Mosquito, dar pe mine s-au temut să mă atingă, văzându-mi statura de oştean care nu le făgăduia nici pe departe o victorie prea uşoară.

Dar foamea îmi luase toate puterile. Ce-i drept, zărisem nişte capre pe coline, fără îndoială că pe lângă ele se învârtteau şi nişte ciobani şi ar fi fost de mirare să nu fi avut lapte şi pâine. În afară de asta, mă bizuiam şi pe puşca mea. Dar pentru nimic în lume nu m-aş fi întors la Andujar, până într-atâta mă temeam să n-ajung ţinta întrebărilor batjocoritoare ale hangului. Aşa că am hotărât să-mi continui drumul fără şovăială.

Frământările acestea îmi răscoliseră însă amintirea unor aventuri care mai de care mai faimoase, ca aceea a falsificatorilor de monede şi altele asemenea, care-mi legănaseră anii copilăriei. Şi iarăşi mi-a venit în minte inscripţia de pe cutia milei. Nu mergeam până acolo, încât să cred că diavolul însuşi îi sucise gâtul hangului, dar nu-mi puteam lămuri în ruptul capului tristu-i sfârşit.

Şi uite aşa, orele treceau una după alta într-o linişte profundă, când deodată m-a făcut să tresar o bătaie neaşteptată de clopot. Au urmat altele, până la a douăsprezecea şi, după cum se ştie, duhurile rele îşi pot face mendrele începând de la miezul nopţii până la cântători. De fapt, mirarea mea era justificată, căci ceasul nu bătuse orele de dinainte, iar sunetul lui avea rezonanţe lugubre. După o clipă uşa odăii s-a deschis şi am zărit o făptură neagră la faţă, dar nicidecum înfricoşătoare, ba dimpotrivă, era o frumoasă negresă, pe jumătate goală, cu două torţe în mâini.

Femeia s-a apropiat, mi-a făcut o plecăciune adâncă şi a rostit aceste cuvinte într-o curată limbă spaniolă:

– Seniore cavaler, două doamne străine de aceste locuri, care-şi petrec noaptea în han, ar dori să vă poftescă la cină. Binevoii să mă urmaţi!

Am pornit de îndată în urma ei şi, trecând prin câteva coridoare, m-am pomenit într-o sală puternic luminată, în mijlocul căreia se afla

o masă cu trei tacâmuri, abia rezistând sub greutatea porţelanului japonez şi a cupelilor de cristal masiv. În fundul încăperii se afla un pat splendid. Câteva arăpoaice se învârtteau prin odaie, gata să servească la primul semn. Deodată s-au retras în două şiruri strânse şi în acelaşi timp şi-au făcut apariţia două femei, cu faţa alb-roz precum crinul şi trandafirul laolaltă, contrastând ciudat cu negrul de abanos al slujitoarelor. Femeile au intrat ținându-se de mână. Erau îmbrăcate destul de ciudat, cel puţin aşa mi s-a părut atunci, căci mai târziu, în peregrinările mele prin lume, m-am convins că era veşmântul obișnuit, folosit pe țărmurile berbere¹. Se compunea, de fapt, numai dintr-o uşoară pânză pe deasupra şi un corset. Rochia sau, mai degrabă, tunica era în partea de sus din pânză, dar de la brâu în jos, dintr-un voal de Mequinez, ţesătură care ar fi fost cu totul transparentă, dacă fâşii late de mătase, alunecând unele lângă altele, n-ar fi ascuns nurii, mai atrăgători ca oricând atunci când sunt doar uşor învăluţi. Corsetul, brodat din belşug cu perle şi împodobit cu încheietori de diamante, le încingea pe de-a-ntregul pieptul alb ca zăpada, iar mânecile cămăşii, din aceeaşi uşoară ţesătură, erau legate pe umeri. Brăţări scumpe le împodobeau braţele. Picioruşele acestor necunoscute, picioruşele – repet – care ar fi trebuit să fie strâmbe şi terminate cu gheare, dacă ar fi aparţinut duhurilor rele, dimpotrivă, sfârşeau cu brăţări de briliante la glezne şi cu degeţele mărunte, abia ieşite din superbi conduri orientale.

Necunoscutele s-au apropiat de mine cu un zâmbet prevenitor. Amândouă erau de o rară frumuseţe, dar fiecare în felul ei: una înaltă şi zveltă, de o maiestate orbitoare, cealaltă blândă şi plină de sfială.

Trăsăturile celei puţin mai vârstnice te uimeau la prima vedere prin regularitatea lor. Cea tânără era mai plinuţă, cu o gură mică, încântătoare şi cu străluciri neobişnuite în ochii umbriţi de gene lungi, măta-soase. Cea dintâi mi se adresă în cel mai curat grai castilian:

¹ Nume dat teritoriilor nord-africane aflate la apus de Egipt (Tunis, Algeria, Maroc).

– Senior cavalier, îți mulțumim pentru bunăvoința de a împărți cu noi această modestă cină. Îmi închipui că-i simțea nevoia.

Rostise aceste cuvinte cu un zâmbet atât de răutăcios, că în clipa aceea am bănuț-o că ea e pricina dispariției catărului cu proviziile noastre. Dar, oricum, n-aveam cum să fiu mânios, căci pierderea îmi era recompensată cu vârf și îndesat.

Ne-am așezat la masă și aceeași necunoscută mi-a pus dinaintea o farfurie de porțelan japonez, zicându-mi:

– Seniore cavalier, ai aici *olla podrida*¹ din tot felul de cărnuri, afară de una, căci noi suntem credincioase, adică, mai bine zis, musulmane.

– Frumoasă necunoscută, i-am răspuns, ai rostit adevărul, fără îndoială, căci cine altul s-ar cuveni să vorbească mai bine de credință? Este religia inimilor ce iubesc cu adevărat. Așa că, înainte de a-mi potoli foamea, fiți bune și potoliți-mi mai întâi curiozitatea. Spuneți-mi cine sunteți.

– Bine, seniore cavalier, dar mănâncă în vremea asta, a continuat frumoasa maură, n-avem nicio taină față de tine. Numele meu este Emina, iar pe sora mea o cheamă Zibelda. Locuim la Tunis, dar familia noastră e din Granada, iar unele dintre rudele noastre au rămas în Spania, păstrând pe ascuns credința strămoșilor². Săptămâna trecută am părăsit Tunisul și am debarcat pe un țărm pustiu, lângă Malaga. Pe urmă am trecut munții între Loja și Antequera. Am ajuns aici ca să ne schimbăm veșmintele și să găsim un mijloc de a scăpa de cei care ne caută. Vezi bine, seniore, că toată această călătorie a noastră este o mare taină, pe care ți-o încredințăm, ca unui om de încredere.

Le-am asigurat pe frumoasele mele că n-au a se teme de nimic din parte-mi și am început să mănânc, nu fără lăcomie. Totuși, ce-i drept,

¹ Un fel de ruladă, din mai multe feluri de carne, una din mâncărurile preferate ale spaniolilor. Aici lipsea carnea de porc, interzisă musulmanilor.

² Urmașii populației maure din Spania au fost obligați în secolele XV-XVI să adopte religia creștină și obiceiurile spaniole. Musulmanii n-aveau voie să locuiască pe pământ spaniol.

cu oarecare reținere politicoasă, de care nu trebuie să uite niciodată un tânăr când se află singur în compania femeilor.

Când au văzut că mi-am cam potolit foamea și că am trecut la ceea ce în Spania poartă numele de *las dolces*¹, frumoasa Emina le-a poruncit arăpoaicelor să-mi arate cum se dansează în țara lor. Se părea că nicio poruncă nu putea să fie mai plăcută pentru ele. Vioiciunea cu care au îndeplinit-o aducea mai degrabă cu o necuviincioasă zburdălnicie. Cred că n-aș fi putut să pun capăt niciodată acestor zbunguieli, de nu le-aș fi întreat pe cele două frumoase dacă nu obișnuiau și ele să cultivate uneori acest soi de distracție. Drept răspuns, s-au ridicat și au cerut castanietele. Dansul lor semăna cu un *bolero* de Murcia sau cu o *foffa*² din Algarve³. Cei care au trecut prin aceste ținuturi și le pot lesne imagina, dar niciodată nu vor înțelege îndoitul farmec pe care-l căpătau în interpretarea celor două africane, abia acoperite de văluri transparente, căzând în falduri pe superbele lor trupuri goale.

O vreme le-am admirat în liniște pe încântătoarele dansatoare, până când mișcările lor, tot mai iuți, ameițitoarele melodii maure, simțurile încinse de bucatele îmbelșugate, toate acestea împreună m-au purtat fără voie parcă într-o lume până atunci neștiută. La drept vorbind, nu mi dădeam seama dacă erau femei sau fantome înșelătoare. Nu îndrăzneam să privesc, mi-am acoperit fața cu mâinile și în aceeași clipă am simțit că-mi pierd cunoștința.

Amândouă surorile s-au apropiat și m-au luat de mâini. Emina, îngrijorată, m-a întreat dacă mă simt bine, iar am liniștit-o. În vremea asta Zibelda a vrut să știe ce e cu medalionul pe care-l purtam la piept, dacă nu cumva e portretul vreunei iubite.

– E un talisman, i-am răspuns, pe care-l am de la mama și pe care am fâgăduit să nu-l scot niciodată. Înăuntru e o bucațică din crucea adevărată.

¹ Dulciuri (în lb. span.).

² Dans popular portughez, cu mișcări provocatoare.

³ Provincie portugheză.

Auzind aceste cuvinte, Zibelda s-a dat un pas înapoi, pălind.

– Tremuri, după cum văd, i-am zis, dar numai duhurile rele se tem de sfânta cruce.

Emina a vorbit în locul surorii sale:

– Seniore cavalier, știi că suntem musulmane și nu trebuie să te miri de supărarea pe care ți-a provocat-o fără voie sora mea. Recunosc că sunt de aceeași părere cu ea și ne pare rău că dumneata, ruda noastră cea mai apropiată, ești de credință creștină. Cuvintele mele pot să te mire, dar mama dumitale nu se trage oare din neamul Gomélez? Și noi suntem din aceeași familie care aparține vechiului neam al Abenceragilor¹... Dar ia loc aici, pe sofa, și o să-ți spun mai multe.

Dansatoarele s-au retras. Emina m-a instalat într-un colț al sofalei și s-a așezat lângă mine cu picioarele sub ea. Zibelda s-a întins de partea cealaltă, rezemându-se de pernița mea, și așa am ajuns atât de aproape, că ni se amestecau răsuflările. Emina părea că-și adună gândurile, apoi, aruncându-mi o privire plină de căldură, m-a luat de mână și mi-a spus:

– N-am să-ți ascund deloc, iubite Alfons, că nu suntem aici din simplă întâmplare. Te așteptam amândouă, iar dacă, de teamă, ai fi ales alt drum, ai fi pierdut pentru totdeauna stima noastră.

– Mă măgulești, frumoasă Emina, i-am răspuns, dar nu înțeleg de ce te impresionează așa de mult curajul meu.

– Tu însuși ne interesezi foarte mult, a continuat frumoasa maură, dar poate vei fi mai puțin măgulit când vei afla că ești primul bărbat pe care-l întâlnim în viața noastră. Te miră cuvintele mele și te îndoiești, se pare, de adevărul lor. Ți-am făgăduit să-ți povestesc istoria strămoșilor noștri, dar ar fi, desigur, mai bine dacă vom începe cu povestea noastră.

¹ Abenceragii sunt un puternic trib maur, care a existat în regatul Granadei în secolul al XV-lea.

Povestea Eminei și a surorii sale, Zibelda

– Noi suntem fiicele lui Gasir Gomélez, unchiul dinspre mamă al beifului care stăpânește astăzi în Tunis. Frate n-am avut, pe tata nu l-am cunoscut niciodată și, pentru că din fragedă vârstă am stat închise între zidurile seraiului, n-am putut avea nici cea mai mică idee despre voi, bărbații. Dar natura ne-a înzestrat cu o nespusă înclinație spre dragoste și, neavând pe nimeni alături, ne-am iubit reciproc. Legătura aceasta a început din primii ani ai copilăriei. Plângeam amândouă dacă cineva ar fi vrut să ne despartă, fie chiar și pentru o clipă. Ziua ne jucam la aceeași măsuță, iar noaptea împărțeam același așternut. Acest simțământ atât de viu părea să crească o dată cu noi și să capete noi dimensiuni datorită unor împrejurări despre care va fi vorba îndată. Aveam pe atunci șaisprezece ani, iar sora mea paisprezece. De multă vreme observaserăm că mama ascundea de noi anumite cărți. La început n-am luat în seamă acest fapt, căci eram destul de plictisite de cărțile pe care învățaserăm să citim, dar cu vârsta a crescut în noi curiozitatea. Am pândit clipa când sertarul interzis rămăsese deschis și am pus repede mâna pe un volumaș cu *Dragostea lui Medjinun și Laili*, talmăcit din persană de Ben Omar¹. Cartea aceasta încântătoare, care zugrăvea în culori atât de vii deliciile dragostei, ne-a aprins imaginația. Nu puteam să le înțelegem cum se cuvine, căci nu văzuserăm niciodată persoane aparținând sexului vostru, dar ne repetam una alteia noile impresii. Ne vorbeam cu vorbele îndrăgostiților și la urmă încercam să ne iubim în felul lor. Eu mi-am luat rolul lui Medjinun, iar sora mea pe-al lui

¹ *Laili și Medjinun*, poem de dragoste, capodoperă a literaturii medievale persane, inspirată din legende populare arabe. Tânărul Medjinun („nebul de dragoste”) este respins de părinții iubitei sale, Laili, și aproape înnebunește de durere; poemul se termină tragic prin moartea celor doi îndrăgostiți. Este cunoscut în două versiuni, una semnată de Nizami (1140-1202), iar alta de Djami de Herat (1414-1492). Prima a circulat și în traducerea arabă a lui Ibn el Faridh Omar (1181-1235).